

Mineralvern – et apropos til lederartikkelen i Lapis. Rupert Hochleitners tese er interessant: Mineralsamling som den ypperste form for mineralvern!

Artikkelen, som er skrevet ut i fra mellomeuropeiske forhold, reiser imidlertid også en del nødvendige og påtrengende spørsmål angående situasjonen her hjemme på berget (bokstavelig talt). Noen av disse vil jeg her berøre i det følgende, enkelte av disse og andre kan være diskutert tidligere, mens atter andre problemstillinger kanskje gjenstår å formulere. På den ene side kan vi se på myndighetenes rolle innen mineralvern:

Konferer f.eks. oversikten i NAGS-Nytt 2 '89 over nasjonalparker, landskapsvernområder, naturreservater I og II og naturminner I og II: Konferer videre det tilsiktede, men juridisk ikke holdbare vern av anatasforekomsten i Matskorhæ (se artikkel i NAGS-Nytt 1 '90). Er de lovgivende og forvaltende myndigheter, som jeg med et noe annet utgangspunkt påsto i min artikkel i NAGS-Nytt 2 '90, her virkelig "på ville veier"? Det er grunnlag for å spørre: Er de offentlige organer, på statlig og fylkeskommunalt plan, i det hele kompetente til å vurdere mineralvern?

Hva vil (bør) mineralvern i Norge bety? Å bygge hus over "Grisebingen" og tilsvarende forekomster? Eller tvert i mot tillate (og kanskje regelrett oppmuntre til) innsamling fra spesielt interessante forekomster? Hva med å foreslå overfor myndighetene bruk av geologiforeningene og deres medlemmer aktivt i en form for "mineralberging" i kontrollerte former?

Og hva med mineralvern sett i forhold til vegmyndighetenes arbeid og ansvar? La oss gjøre et tankeeksperiment: Ved valg av endelig trase for bygging av en ny vei, skal da en eventuell kunnskap/antagelse om forekomsten av et spesielt interessant mineral påvirke trasveivalget? I så fall, skal veien da legges utenom for å "verne" mineralherlighetene? Eller, skal kanskje nettopp den traseen velges, som kan bringe herlighetene opp og fram i dagen, og inn i samlinger og/eller museer, hvor først et endelig vern kan etableres? – Har vegmyndighetene i det hele tatt noe ansvar (eller burde de ha det) for å ta vare på (eller sørge for at andre tar vare på) mineralfunn som dukker opp bokstavelig talt i deres vei?

På den annen side må vi som mineralsamlere også rette søkelyset på vår egen rolle:

Vi må f.eks. spørre: Hva må til på samlersiden for at Hoch-

leitners tese skal være sann? Hva er vår holdning og vårt ambisjonsnivå som samlere til de unike og ikke reproduerbare "skatter" som vi slik "høster" av naturen? Høstes de med tilstrekkelig forsiktighet og andektighet (eller er man kanskje fornøyd med en hel berget krystall av 10 opprinnelige)? Fraktes og oppbevares mineralene omsorgsfullt nok? Tilgodeses andre, samlere eller institusjoner, med interessant materiale? Eller fjernes kanskje uansett mest mulig fra funnstedet, samtidig som hele funnet blir liggende og støve ned hos finneren? Eller deler man gjerne likevel med andre, bare prisen er høy nok? – Ikke minst nettopp den siden av saken, dvs. kommersialiseringen av mineralsamlingen, kan det være nødvendig å sette under ny og gjentatt debatt.

Dette leder igjen til spørsmålet om vi har behov for et eget sett "Mineralsamlerens Ethiske Regler" eller "Æreskodeks" om man vil. Burde ikke tiden være inne til å fastslå at dette er en selvskrevet og prioritert oppgave for NAGS? Hvilke oppgaver av større viktighet har NAGS? – Temaet har tidligere vært reist i NAGS-Nytt, bl.a. ved GHW i nr. 4 '89, tilsynelatende uten at det til denne tid har avstedkommet noen konkrete resultater.

Som tidligere nevnt, spørsmålene er mange, og svarmulighetene enda flere. I denne omgang skal imidlertid jeg begrense min rolle til spørrerens. Det ville nå være ønskelig og naturlig med en debatt langs disse linjer her i STEINs spalter. I neste omgang kan dette være et bidrag til å hamre ut en egen NAGS-policy vedr. mineralvern. Og dette kan igjen danne nytt grunnlag for en tiltrengt og forhåpentlig fruktbar dialog med forvaltende og lovgivende myndigheter. Vi bør her ha en masse og tilføre!

Roald Ellingsen, Haugesund.

Steinsamling, vern, fredning, kriminalitet

Steinsamling som konfliktfylt fritidsaktivitet? De fleste av våre lesere, medlemmer av geologiforeninger, vil ikke oppleve det slik.

Men vi har vel alle merket noe etterhvert. Det er ikke så enkelt lenger. I NAGS-Nytt/STEIN har vi gjort noen forsøk på å reise debatt omkring dette. Vi har bare lyktes i noen grad, og NAGS har ikke vært i stand til å følge opp dette feltet. Organisasjonen er ikke laget for å ta seg av slikt.

Dette nummeret av bladet er preget av dette saksfeltet. Vi ber om at alle setter seg godt inn i dette og at det blir drøftet i alle ledd i organisasjonen. Når ulike samfunnsinstitusjoner, enkeltpersoner og miljøorganisasjoner spør oss om hva vi driver med, hvorfor og hvordan, så har de krav på svar!

Gjestelederartikkelen er ved Rupert Hochleitner, redaktør i det tyske mineralmagasinet Lapis og Roald Ellingsen, leder i Haugaland geologiforening.

Det har vært gjennomført en befaring på Hardangervidda vest den 21. august. En herværende redaktør og etterhvert kjentmann i området var invitert med. Vi er glade for invitasjonen og møte selvsagt. Invitasjonen var ledsaget av en del dokumenter og hele 14 sider fra STEIN/NAGS-nytt. Det syntes vi var hyggelig. Noe av det andre synes vi det er riktig at våre lesere også får kjennskap til. Du finner dem på side 22.

Magne Høyberget skrev *Brachiopoder hva er det?* i nr. 2 '91. Ikke Ole Olsen som sto oppført som forfatter. Han er det ingen i redaksjonen som kjenner. Vi beklager også at **Gustav Åkerbloms** navn "falt ut" av artikkelen om radioaktive mineral. Han skrev den. red.

DETALJ OG ENGROS

Vi sender over
hele landet

BE OM KATALOG

Grenland STEIN-HOBBY

Storgt. 211, 3900 Porsgrunn
Tlf. 03-55 04 72 – 51 02 01. Fax: 03-51 30 10

SPESIALITET:

DIAMANTUTSTYR
sagblader – bor – skiver
hjul – etc.

STENSLIPING

Stikk innom oss og se vårt
store utvalg til rimelige priser.

- Slipeutstyr
- Råsten
- Innfatninger
- Mineraler
- Stensmykker
- Presangartikler
- Cabochoner i norsk sten og mye mer

GEO-HOBBY^{AS}

Trondheimsvn. 6, Oslo 5.
Tlf. (02) 37 67 88

Åpent: 10.00 – 16.00 (13.00)
Mandag stengt.